

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

List izhaja I. in 15 v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi sene vračajo Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

Nekaj o listinah za prijave.

Kakor vidimo iz započete prakse, je našim članom in članicam kljub raznim pojasnilom nejasno ali težko zapopadljivo postopanje za pridobitev pravilno izstavljenih dokumentov, ki se potrebujejo k prijavam.

Da ne bo toliko nepotrebnih pozvedovanj, hočemo pojasniti nekatere važne formalitete glede izstavljanja dokumentov.

Invalidi morajo preskrbeti:

- overovljene prepise nadpreglednih listov;
- zdravniška spričevala;
- davčna potrdila;
- pravstvena spričevala;
- občinska spričevala o domovinstvu, državljanstvu, stalnem bivanju, zaposlenju, premoženju in oženjeni tudi o družinskih članih;
- oženjeni od 50% naprej rodbinske pole.

Vdove in sirote morajo dobiti:

- rodbinske pole;
- pravstvena spričevala;
- davčna potrdila;
- občinska spričevala, da se vdova ni omožila, kakšno je njeno vedenje, da so živi vsi rodbinski člani, ki so zaščiteni, o stalnem bivanju, domovinstvu, državljanstvu, zaposlenju in družinskih ter premoženjskih razmerah;
- eventuelna potrdila šol.

Starši padlih pa morajo dobiti:

- davčna potrdila;
- pravstvena spričevala;
- rodbinske pole;
- potrdila občin o stalnem bivanju, domovinstvu, državljanstvu, starosti, poklicu ali delanezmožnosti, imovinskem stanju, da pokojni sin ni imel žene ali otrok, ki prejema invalidsko podporo in da nimajo drugega polnoletnega sina;
- ako so pod 60 let stari, zdravniška spričevala.

Kako je treba te listine dobiti in kako se morajo glasiti?

Nadpregledne liste imajo invalidi v rokah, sicer pa dobijo prepise pri sodiščih iz aktov. V vsakem invalidskem aktu mora biti original nadpreglednega lista od vojnega okruža, sicer bi sodišča ne mogla po prejšnjem zakonu prevajati in odločati.

Na Vojnem okrožju izjavljajo, da tam ne izdajo nobenega prepisa nadpreglednega lista po zahtevi stranke, temveč le sodišča. Toraj naj se dotični invalidi obračajo radi nadpreglednih listov na sodišča. Zdravniška spričevala se morajo tako glasiti, kakor smo objavili formular v prejšnji naši številki na prvi strani. Vsa drugačna spričevala gotovo ne bodo upoštevana.

Zdravniki pri sreskih poglavarstvih so dobili od velikega župana formularje, okrožnim zdravnikom pa niso bili poslani.

Posamezne naše organizacije so založile same take formularje ter jih izdajajo svojim članom, da gredo z njimi k zdravnikom. To je priporočljivo za vse organizacije, da se ne bodo prijave preveč zavlekle.

Toliko v pojasnilo samo invalidom. Za invalide, vdove, sirote in starše pa naj velja še sledeče pojasnilo: Davčna potrdila se morajo po zakonu tako glasiti, da se potrjujejo neposredni davki, ki jih je dotični s svojo družino ali v zadruzi (n. pr. ako je bil še pri starših), plačeval za časa onesposobljenosti ali ko je padel v vojni in koliko jih na isti način plačuje sedaj? Davčne uprave pri nas navadno nočejo potrjevati za čas onesposobljenosti, to je med vojno, ker so bile poprej drugačne vrste davkov in je tudi težko iskati stare knjige ter spiske. Ako ne potrdijo za tisti čas, naj se predloži potrdilo kakršno se dobi, sodišča pa bodo morala že primerno ukreniti. Pravstvena spričevala se napravijo navadno na tiskovine, vendar pa mora biti v vsakem dostavljeno, da ni slučajno po § 42 invalidskega zakona. V pravstvenih spričevalih vdov, sirot in staršev pa mora biti potrjeno tudi, da pokojni mož (oče, hranilec) ni bil kaznovan. Rodbinske pole se napravijo kot spiski iz rojstnih in poročnih knjig.

Največ pogršk pa nastaja pri občinskih spričevalih. Že gori smo navedli, kaj mora občina vse potrditi.

Da bo vsem jasno, objavljamo formularje, kako naj občine približno napravijo spričevala.

1. Za invalide:

Spričevalo.

Podpisana občina potrjuje, da biva invalid N. N. iz (navesti kraj) stalno v tej občini, ima domovinsko pravico tukaj (ali drugod), je državljan kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, po poklicu (n. pr. kmetovalec) in poseduje (navesti kaj) v približni vrednosti (koliko?) skupno (z ženo, ali očetom zadrugo?) ob času onesposoblitve pa ni imel nobenega premoženja (ali navesti kaj je imel).

2. Za sirote je potrdilo približno enako kot gori, pač pa je drugačno za vojne vdove:

Spričevalo.

Podpisana občina potrjuje, da biva N. N. iz (kraj) stalno v tej občini, ima domovinsko pravico v (kraj), je državljanica kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, je še vedno vdova in se ni ponovno omožila, je dobrega neoporečnega vedenja, ima žive še vse otroke, za katere prejema invalidnino in sicer: (navesti dotične otroke po imenu). Po poklicu je (kaj?) ima (toliko in koliko) premoženja v približni vrednosti, za časa smrti moža pa je posedovala družina (kaj in koliko). Otroke vzdržuje sama (ali se vzdržujejo v zavodih?).

3. Starši pa naj dobe približno sledeča spričevala:

Spričevalo.

Podpisana občina potrjuje, da sta N. N. in N. N. iz (kraj) pristojna v (kraj) državljanica kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, starša v vojni padlega N. N., prvi star (koliko) let, drugi (koliko) let. Pokojni njihov sin nima žene (vdove) in otrok, ki bi prejemale zaščito po invalidskem zakonu.

Gori navedena sta siromašna, živita od (navesti). Za časa smrti padlega sina je posedovala družina: (navesti kaj in koliko).

Tako naj se glase občinska spričevala.

V mestih, na primer v Ljubljani in Mariboru je taka potrdila težko dobiti, ker ne morejo poznati razmer posameznikov. Pač pa jih je lahko dobiti pri kmetijskih (manjših) občinah. Za one, ki stanujejo v mestu Ljubljani in so bili pri ljubljanskem sodišču prevedeni, tukajšnje sodišče zaenkrat ne zahteva takih spričeval od občine ali policije, ker ima menda že vse podatke na podlagi poprejšnjih poizvedb v aktu.

Najbrže se bo dalo isto doseči tudi v Mariboru, za kar naj se zainteresira tamkajšnji naš odbor.

Tudi ne zahteva ljubljansko sodišče overovljenih prepisov nadpreglednih listov, ker ima že vse v aktih.

S tem smo pojasnili celo postopanje za pridobitev pravilno izstavljenih listin, za prijave po novem zakonu. Treba je še nekoliko razložiti v prijavi (tiskovinah) zadnjo točko. V tiskovinah je navedeno: »Podatki po členu 114. v zvezi s čl. 47 invalidskega zakona in druge pripombe.«

Od onih invalidov, ki so dokazali svoje pravice samo potom prič, ne pa s pismenimi dokumenti, se bo po čl. 114 inv. zakona še enkrat zahtevalo, da dajo vse podatke, ki jih predpisuje čl. 47 inv. zakona. Sicer ni neobhodno potrebno, da se navedejo ti podatki že v prijavi, ker bo drugače invalidsko sodišče dotične pozvalo naknadno k prijavi za navedbo. Vendar pa se lahko navedejo že v prijavi:

Da bo vsakemu jasno, ako nima v rokah invalidskega zakona, moramo tu navesti, kaj se zahteva. Označiti je treba rojstno leto, kraj, bivališče, občino, srez, oblast, dan vstopa v kader, v kolik rok, v katero edinico, v katerem času, v kateri ednici in v kaki vojaški dolžnosti je bil med vojno, kdo so bili njegovi starešine, če je služil v več ednicah, v katerih in v katerem času, katerega dne in v katerem boju je dobil rano, poškodbo ali po-habo in na kakšnem mestu (položaju v fronti), pri kateri sanitetni upravi mu je bila dana prva pomoč, v katerih bolnicah se je zdravil in v katerem času, katera bolnica je bila zadnja in kdaj je bil iz nje odpuščen, ali je bil poslan iz bolnice h komandi ali

na bolovanje, za koliko časa in kdaj je bil odpuščen ali razrešen vojaške dolžnosti?

Po vseh teh vprašanjih se navedejo podatki na koncu prijave. Kakor rečeno, je to potrebno samo tistim, ki so dokazali samo s pričami. To ve lahko vsak, ker so bili po večini po specialni komisiji v to pozvani.

Vse po teh navodilih napravljene listine naj prinese vsak Krajevni organizaciji, da mu napravi prijavo. Pojasnili smo zato, da bo organizacijam olajšano delo, strankam pa prilhranjena pozvedovanja.

Prijave.

Invalidi, vdove, sirote in stariši naj pazijo, da se bodo čimprej prijavili okrajnemu sodišču v svrhu prevedbe na zaščito po novem invalidskem zakonu.

Zadnji dan prijave bo 30. novembra 1929. Kdor se do tega dne sploh ne prijavi zgubi vse pravice. Pozneje se ne bo dalo ničesar doseči in bodo organizacije odklanjale vsako posredovanje.

S 1. oktobrom 1929 se ustavi invalidnina vsem onim, ki ne bodo predložili potrdil sodišča, da so njihove prijave sprejete.

Ustavljena bo toliko časa, da pridejo potrdila. Zato je v interesu vsakega, da se prijavi še ta mesec. Kakor smo informirani, bodo sodišča pošiljala potrdila o prijavi uradno Računovodstvu za vojaške mirovine finančne direkcije v Ljubljani, strankam pa bodo izdajala duplikate za njihovo uporabo.

K nobeni prošnji na oblasti ne velja več kot dokazilo invalidnosti samo poprejšnji sodni sklep. Priložiti je treba že novo sodno potrdilo o prijavi. Isto se prilaga istotako v overovljenem prepisu, ker mora obdržati vsak original kot dokument.

Ni se treba prijavljati invalidom izpod 30 odstotkov, vojaškim invalidom, to je iz mirnega časa, dalje civilnim invalidom (bivšim vojaškim delavcem) in onim, ki ne morejo dokazati, da izvira njih bolezen iz fronte.

Dotični so na podlagi zakona reducirani. Ponovni nadpregledi so nemogoči.

To velja tudi za vdove in sirote takih vojaških obveznikov in umrlih invalidov, katerih rane, poškodbe ali bolezni niso izvirele iz fronte.

Toraj tovariši in tovarišice pazite!

Dnevničarji in invalidnina.

V državni službi je mnogo dnevničarjev za posle mesto zvaničnikov in služiteljev. Vprašanje je, ako pripada dnevničarjem invalidnina?

Sodišča postopajo pri tem vprašanju različno, vendar pa se nam zdi popolnoma jasno, da dnevničarjem pripada invalidnina.

Člen 11 invalidskega zakona pravi, da invalidi v aktivni državni službi nimajo pravice na prejem invalidnine.

Zakon toraj razločuje pri tem državne uslužbence, ker pravi: le oni, ki so v aktivni državni službi. — Ako bi tega razločka ne bilo, bi zakon rekel samo: »vsi invalidi, ki so v državni službi«. Čemu bi zakon omenjal »v aktivni službi«, ker v službi so pač vsi, toda njihova služba je različna.

Državna služba pozna uslužbence v kategorijah, ki uživajo stalne mesečne plače, napredovanja in vse druge ugodnosti.

Dnevničarja pa označi beseda sama, da je plačan na dan ako dela, ako pa ne dela, pa ni plačan. Toraj dnevničar je isto kot začasni delavec. Zato dnevničarji nimajo penzije, so prijavljeni bolniškemu zavarovanju in imajo pogodbeno odpoved, vse isto kakor ročni delavci.

Ako dva nameščenca v državni službi nimata enakih pogojev, je torej med njima neka razlika. Zato zakon označi aktivne, drugi pa so mišljeni neaktivni. Drugačnih uslužbencev sploh ne moremo misliti, ker penzionisti niso več v službi, temveč v počitku.

Invalidski zakon označuje vse delavce, ako žive od nesamostojnega dela ter imajo tedensko ali 14-dnevno plačo za siromašne, pa tudi one z mesečnimi plačami do gotove meje. S tem jim priznava vse

prejemke, kar je tudi popolnoma na mestu. Kako da bi dnevničarji, ki uživajo vendar plačo od dnevnega dela, ne spadali med nje? Kljub temu, ako služijo državi, so popolnoma v vseh pogojih in pravicah identični s privatnimi uslužbenci. Dnevni zaslužki so jim mali, od njih pa plačujejo vse prispevke po delavskem pravu civilnih delavcev.

Jasno mora biti toraj, da spada dnevničarjem v državni službi invalidnina.

Državno nadzorstvo nad vsemi organizacijami vojnih invalidov.

Kakor poročajo listi je Nj. Vel. kralj podpisal na predlog ministra socialne politike in narodnega zdravja in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta ta-le zakon o državnem nadzorstvu nad delom invalidskih društev:

§ 1.

Vsa invalidska društva (udruženja, odbori, združenja, klubi in ostale podobne ustanove, ki nosijo obeležje invalidov), bodisi da uživajo ali ne uživajo državno pomoč ali podporo, spadajo pod nadzorstvo ministra za socialno politiko in narodno zdravje. Ustanavljanje novih udruženj odobrava minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 2.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje vrši nadzorstvo nad invalidskimi društvi bodisi s pomočjo podrejenih mu organov glavne kontrole ali pa z osebami, ki jih sam izbere in postavi, ki pa ni treba, da bi bili aktivni državni uslužbenci.

§ 3.

Vsa invalidska udruženja iz § 1. tega zakona so dolžna dostavljati ministru za socialno politiko in narodno zdravje vsake tri mesece poročila o svojem delu. Iz poročil mora biti jasno razvidno, kakšni so bili odborovi sklepi z oddvojenimi mišljenji, če so se pojavila, in kakšno je bilo blagajniško delovanje ter stanje s podatki o prejemkih in izdatkih. Ta poročila se morajo izročiti ministru za socialno politiko in narodno zdravje v prvih 15 dneh po poteku treh mesecev. Poročila morajo biti podpisana od upravnega in nadzornega odbora, če pa ta ne obstojata, od oseb, ki so pooblašene, da podpisujejo uradno korespondenco. Prvo tromesečje prične teči s 1. avgustom 1929, tako da morajo biti predložena ministru za socialno politiko in narodno zdravje prva poročila o dosedanjem delu kakor tudi poročila o stanju blagajne še tekom tega meseca. Minister za socialno politiko lahko postavi v primeru potrebe organizacijam, omenjenim v § 1. svoje komisarije s pravico, da po svojem prevdanku izvršujejo dolžnosti bodisi posameznih članov upravnega in nadzornega odbora, ali pa vseh članov enega ali drugega odbora ali pa obeh odborov ter da v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje s potrebnimi strokovnimi osebami vodijo posamezne

Za priznavanje tega prava so merodajna edino invalidska sodišča, ki neodvisno po invalidskem zakonu odločujejo.

Pri prijavi so dobili nekateri dnevničarji potrdila, da ne izpolnjujejo pogojev za prejetje invalidnine.

Upamo pa, da bo invalidsko sodišče, ki ima pravo odločevanja, zavzelo gori obrazloženo stališče!

ali vse posle. Predvsem je naloga komisarja, da pregleda dosedanje delo društva ter da izroči ministru za socialno politiko in narodno zdravje poročilo o ugotovljenem stanju s predlogi.

§ 4.

Komisar je aktivni ali upokojeni državni uradnik, lahko pa je tudi oseba svobodne profesije. V vsakem primeru mora biti vojni invalid ali pa rezervni oficir. Komisar postopa po pravilih dotične invalidske organizacije in naredbah ministra za socialno politiko in narodno zdravje. V primeru, da so člani upravnega ali nadzornega odbora razrešeni svojih dolžnosti, preidejo na komisarja vse njihove pravice in dolžnosti. Trajanje nadzorstva in delovanja komisarja določa minister za socialno politiko in narodno zdravje.

Višino odškodnine za komisarja in strokovno osebje odredi minister za socialno politiko in narodno zdravje. Stroški za nadzorstvo gredo na breme organizacije, pri kateri so zaposleni.

§ 5.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko ga kralj podpiše in dobi obvezno moč, ko se objavi v »Službenih Novinah« s tem, da prenehajo ta dan veljati vse določbe, ki bi bile v nasprotju s tem zakonom.

Navodila glede plačevanja odkupnine za osebno delo pri popraviljanju cest.

Minister javnih del je poslal vsem ministrom okrožnico o izvajanju zakona o samoupravnih cestah, v kateri odreja med drugim:

Zakon o samoupravnih cestah z dne 8. maja 1929 je stopil v veljavo 13. junija t. l. Da bi se ta zakon čim hitreje in čim popolneje uvedel v življenje in da bi se samoupravne ceste (oblastne in občinske) čimprej spravile v dobro stanje za promet, sem že pred uzakonitvijo tega zakona s svojo okrožnico z dne 28. maja 1929 opozoril velike župane na važnost določb tega zakona in jih pozval, da s temi določbami seznanijo tudi komisarije oblastnih samouprav in da jih opozore na to, da bodo odgovorni za vsako omahljivost pri izvajanju tega zakona.

Ker primanjkuje v glavnem vsem oblastem denarnih sredstev za popravilo svojih cest, sem s to okrožnico opozoril zlasti na tretji del zakona in posebej še na poglavje o uporabi ljudske moči (§§ 37 do 47) ter od-

redil, da se imajo že letos od 15. julija do 15. septembra popravljati ceste z ljudsko močjo, in sicer tako, da se v smislu § 76. zakona o samoupravnih cestah uporaba ljudske moči izkoristi do 50% od predvidenega maksimuma v § 41. tega zakona.

S tem v zvezi sem odredil, da se ima na podlagi zadnjega odstavka § 38. navedenega zakona pobirati odkupnina za osebno delo za to leto od vseh državnih, oblastnih in občinskih uradnikov in uslužbencev civilnega in vojaškega reda (vključno oficirje) kakor tudi duhovnike vseh veroizpovedi in upokojenke. Na ta način od njihovih julijskih prejemkov nabrani denar naj bi se uporabil na pol za oblastne in na pol za občinske ceste. Podoficirji in kaplarji, kakor tudi orožniki so oproščeni plačila te odkupnine.

Zato naj se od vseh uradnikov in uslužbencev odtegne od prejemkov za mesec september 50% odkupnine za osebno delo za to leto (§ 38. v zvezi s § 76.) zakona o upravnih cestah, to je znesek njihove osnovne in položajne plače za poldrugi dan, v kolikor se to že ni odtegnilo od njihovih prejemkov za tekoči mesec na zahtevno velikih županov ali komisarjev oblastnih samouprav z ozirom na mojo prvo okrožnico.

Oblastni in občinski uradniki in uslužbenci ter duhovniki kakor tudi kontraktualni uradniki in dnevničarji, ki prejemajo svoje prejemke v globalnih vsotah, niso dolžni plačevati odkupnino po zadnjem odstavku § 38. zakona o samoupravnih cestah, temveč plačajo mesto odkupnine za osebno delo predpisane mezde na podlagi določb § 40. zakona o samoupravnih cestah.

Naše gibanje.

Črnomelj. Tukajšnja Krajevna organizacija bo na dan 5. septembra t. l. od 9. ure naprej sprejemala prijave za svoje člane in članice. Vsi naj prinesejo seboj vse potrebne listine za prijavo, glede katerih je itak pojasnilo v Vojnem invalidu ter članske knjižice in sodne sklepe. Na podlagi listin se bodo sestavljale prijave po dobljenih formularjih in dajale vse potrebne informacije. Tak oclik je bil razglašen tudi po vseh farnih cerkvah. — Pozivljamo vse člane in članice, da ob enem poravnajo članarino in naročnino za list, ker brez tega se ne bo za nobenega delalo ampak se bo dotične, ki ne bodo plačali, črtalo. — Dne 18. septembra t. l. bo uradni zdravnik pregledoval vse invalide v Črnomlju in jim izdal spričevala za prijave. Pričetek bo ob 7. uri jutraj. Ta dan se bodo vlagale tudi prijave sodišču.

Trafike se nameravajo ustanoviti v sodnem okraju litijskem in sicer: v Grbinu, na Klancu, v Veliki Štangi, v Gradcu, v Zgornjem Hotiču, v Malem Trebeljevem in v Zavrstniku. Osebe, zaščitene po invalidskem zakonu, ki reflektirajo na katero izmed teh trafik, naj se v svrhu informacij zgledajo v pisarni Krajevnega odbora UVI v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica, soba št. 3, do 8. septem. 1929.

Krajevni odbor na Vrhniki pozivlja vse svoje člane in članice, da pridejo čimprej k tajniku tov. Grobeljsku na Stari cesti št. 190, gostilna A. Turšič, da jim preskrbi vse potrebne tiskovine in izgotovi prijave po novem invalidskem zakonu. Na razpo-

LISTEK.

A. Koževnikov:

Jeremkina krog.

(Iz ruščine prevedel Iv. Vuk.)

(Nadaljevanje.)

— Ne, šel bom.

— Šel boš?! Potem vprašaj vedno za pot na vrh Urala. Vzemi to. —

Starka mu je dala srajco, hlače, v vrečo mu je vtaknila večji kos kruha in ga pospremila na cesto.

— Stopaj po nji in prideš na železniško progo. Drži se desno in prideš h goram. Pazi: pod kolesa vlaka ne lezi.

Šel je Jeromka in starka je dolgo delala za njim s svojo suhljato rmeno roko križe — blagoslavljajoč ga.

Bežali sta po progi dve tračnici, kakor dva brega izsušene reke. Jeromka je šel in štel pragge. Premalo je imel Jeromka števil, a pragov vse več in nobenega konca.

Prehitevali so Jeromka vlaki. Vagoni so bili nabiti vojakov. Na stopnjiščih, na odbijačih in na strehah, povsod vojaki. Iskal je med njimi svojega očeta, ali vlaki so vozili naglo, tako, da ni mogel pregledati nobenega obraza.

Počival je Jeromka pri reki, blizu železniškega mostu in zaspal. Vzbudili so ga otroški glasovi. Pred njim je stala gruča njegovih vrstnikov, ki so se suvali in tiščali naprej drug drugega.

Jeromka je vstal, vzela vrečo in hotel oditi.

— Kam? ... Stoj! — so vzkliknili otroci.

— Kaj bi pa radi?

— Čegav si in od kod?

— Od daleč.

— Poglej no, kakšno ribo imamo.

Jeromka je obstal, otroci so se nasmehnili.

— Ne boj se nas. Iz kolonije smo.

— Še na misel mi ne pride, da bi se vas bal. Vsega sem že vajen. Kruh imate?

— Ne. Zakaj ti je potreben.

— Zakaj! ... Lačen sem.

— Pojdi, gremo v kolonijo. Dobiš jesti. Tu zraven je.

Jeromka je bil soglasen in vsa gruča je zbežala po poti. Kmalu se je pokazala cerkev, modre strehe, na eni celo kon-fljoger,* zeleni vrt. Otroci so pripovedovali, da žive v grajščakovih hiši, ker je gospodar odpotoval čez mejo in hišo zapustil. Prišli so iz Petrograda in to radi gladu. Jeromka je zvedel, kako je nastala revolucija v Petrogradu in sam je povedal o revoluciji v Črnem Ključu. Zvečer so otroci sedeli okrog Jeromka in reševali njegovo usodo. Med njimi je bil največji in najbolj zgovoren — Petjka Burkin. Odsvetoval je Jeromku iti v Sibirijo ter ga vabil v kolonijo. Petjka je lazil s prstom po velikem zemljevidu.

— Glej, tu smo mi. Mesto Kurgan je tu zraven. Do Urala je malodane sto verst, a do Medvežjega Broda ... Uuu! —

Petjka je iskal Brod:

— Saj ga sploh ni.

— Ni ga? Kam pa je potem mati odšla. Pi-

sma sem pošiljal in so jih dobivali.

— Na zemljevidu ga ni, a na zemlji je gotovo. Da je majhen, je res. To dokazuje naša kolonija. Nje tudi ni na zemljevidu. Tudi Kazahčinska ni. Glej, Krasnojarsk sem našel. Do nje ga še prideš, a od tam, morda še do Broda tisoč verst. Zato ne hodi, ostani pri nas.

— Koliko verst je do Krasnojarska?

Petjka izmeri z ravnilom po zemljevidu in računa:

— Eh, mnogo. Tritisoč bo.

— Koliko? Pokaži!

— Čudak. Z nobenimi očmi ne pregledaš in

peš ne prideš.

— Ne pridem?

— Ne prideš na noben način.

— A mislim, da sem že več prehodil.

— Več. Zares razumeš. Do Petrograda ni

od tod dve tisoč verst. A on je na kraju naše države, pri morju. Ti, mislim, nisi z morja?

* Kon-fljoger = zastavica, ki se obrača po vetru in kaže s tem veter.

— S travnikov sem. Takšnih nisem nikjer več videl.

— Torej bližje. Ne prideš do Broda.

Zamislil se je Jeromka. Ustrašil se je daljne poti in ostal v koloniji. Še tisti dan so mu dali posteljo in ga naredili za kolonista. Dali so mu srajco brez rokavov in sandale.

Veselo in svobodno so živeli kolonisti. A Jeromka ni nič veselilo. Vleklo ga je na daljno pot. Njegove noge so se navadile korakati, a oči videti vedno razne kraje. Zahrepenel je fantič in ni našel miru. Samo eno mesto je bilo v celi koloniji, kjer je rad posedal. Svetel, bister vir je bil iz gore; gora je bila strma in vir je padal v globino, postajal slap, udarjal v kamnito korito. Padajoč v kamnito korito se je vir razbijal v brizge, ki so se odbijali kvišku. A v njih so blesteli raznobarni žarki.

Podnevu pri solncu ga pozdravljajo žarki in po noči pri luni ga pozdravljajo žarki. Jeromka je dal ime temu viru »skakalec« in je pogosto hodil k njemu. Vse se mu je zdelo, da treba iti, iti; in te misli, to koprnenje, ga ni zapuščalo ne po dnevi ne po noči. A noči so bile mesečne, zvezdne.

Jeromka je pobegnil. Po stezici k železni cesti in po nji je bežal k nevidnemu Uralu. Luna se mu je zdelo, se je spustila nižje in mu svetila po neravni, kameniti stezi, ki je tekla poleg pragov. Jeromka je hitel. V levem boku ga je začelo zbadati. Prijel je bok z roko. Proti jutru so zvezde pogašale, a luna je odhajala, sklonila glavo k zemlji in se spravljala spat. Sprejalo se so pojavili temni oblaki nevihte, vzpenjali se vse višje in višje, a v njih je bučal grom, podoben teku vlaka. Jeromka je stopil na stran, legel pod peščeni breg, da se skrije pred nevihto. In je zaspal.

Zjutraj je bila zemlja suha, a mesto oblakov so v jutranjem solncu blesteli vrhunci Urala. In na desno in na levo gore, in čim dalje v daljavo tem sijnejše in toliko dražje Jeromkinem srcu. Zakaj to je Ural, a za njim Medvežji Brod ...

Dečko je hotel zopet kreniti naprej, a ni

lago ima tudi tiskovine za pregled pri uradnem zdravniku. Naj nihče ne zamudi in upošteva le navodila organizacije, ako hoče imeti pravilno prijavo.

Opozorilo invalidom iz ljubljanske okolice. Zvedeli smo, da pregleduje po invalidskem zakonu ter izdaja zdravniška spričevala invalidom iz ljubljanske okolice dr. Pavel Kanc, okrožni zdravnik iz Ljubljane, Tržaška cesta 45. In sicer sprejema invalide v Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani na Miklošičevi cesti vsako dopoldne od 10. do 12. ure, popoldne od 14. ure naprej pa na Tržaški cesti št. 45. Vendar pa ne spadajo pod njegov rajon kraji iz cele ljubljanske okolice, temveč občine Vič, Dobrova, Brezovica, Log, Ig-Studenec, Tomišelj, Vrbljenje in sploh vse občine na Ižanskem, dalje Rudnik, Moste, Dobrunje, Devica Marija Polje, Dol in Dolsko. — Za vse občine gorenjskega okoliša, to je Št. Vid, Medvode, Šmartno pod Šmarno goro, Zg. Šiška, Ježica, Črnuče in eventualne druge občine v bližini teh pa pregleduje invalide okrožni zdravnik g. dr. Arko v Št. Vidu nad Ljubljano. — Pri sreskem poglavarstvu v Ljubljani se ne pregleduje invalidov.

Razpisano je mesto jetniškega paznika pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Prosilci morajo dokazati, da so dovršili najmanj dva razreda srednje ali njej sorodne šole. Prošnje je vlagati na Predsedništvo okrožnega sodišča v Novem mestu do 30. septembra t. l.

Krajni odbor v Domžalah razglašuje svojemu članstvu, da naj se zgleda v svrhu prijave po novem invalidskem zakonu pri tajniku tov. Vodopivcu v Podšumberku 17. Vsak naj prinese seboj vse za prijavo predpisane listine, prijavo pa mu bo naredil tajnik, ki ima za to potrebne tiskovine. — Dalje nanašajo, da je razpisana trafika v Kosezah št. 28, občina Vodice. Letni donos znaša okroglo 3000 Din. Po zakonu zaščiteni reflektanti naj se zgledajo pri tov. Vodopivcu do 15. septembra t. l. Oni, ki nimajo poravnane članarine, naj jo poravnajo najkasneje do 10. septembra t. l. pri blagajničarki Tereziji Ulčar. Pri odboru ne bo nihče upoštevan za napravo prijave in druge posle, ako se ne bo izkazal, da ima poravnano članarino.

Krajni odbor v Moravčah opozarja svoje člane in članice, da nemudoma poravnajo članarino in časopis, ker jih je do sedaj komaj polovico plačalo. Kdor ne misli plačati, naj naznani predsedniku, da se ga briše in naj potem ostane izven organizacije. Vsak je obvezan poleg članarine plačati časopis, ki stane malenkostno vsoto 1 Din na mesec. To je za vsakega malenkost. — Tiskovine za prijave po novem invalidskem zakonu se dobe pri predsedniku. K vsaki prošnji, ki jo posameznik vloga, je treba priložiti prepis novega sodnega potrdila, ki se bo dobilo po prijavi in davčno potrdilo. Za to naj vsak skrbi, da bo čim prej izvršil prijavo. Še enkrat pa opozarjamo na poravnano članarino in naročnine.

Opozorja se na zavarovanje za slučaj smrti pri »Ljudski samopomoči«. Nihče naj ne opusti te koristne akcije. Ni treba povdarjati, kako dobro za-

leže podpora v smrtnih slučajih. Prispevke utrpite lahko mimogrede. Prijave sprejema Stanko Tomc, tajnik Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.

Navodila mariborske organizacije. Po invalidskem zakonu se morajo vse osebe, ki mislijo, da imajo pravico v smislu novih določb še prejemati invalidnino ali tudi samo drugo zaščito (n. pr. državni uslužbenci), prijaviti pisмено pri pristojnem okrajnem sodišču. Preskrbeti si morajo vse potrebne priloge, katere so natančno navedene v posebnem članku današnje številke. Radi zdravniškega spričevala se mora predstaviti vsak invalid državnemu, oblastnemu ali samoupravnemu zdravniku s svojim nadpreglednim listom in sodnim sklepom. Opozorjamo, da so za invalide z dežele pristojni le sreski (okrožni) zdravniki, za invalide, bivajoče v mestu Mariboru pa mestni fizik (zdravnik) pri magistratu. Vsi zdravniki pregledujejo samo dopoldne. Zdravniki imajo za pregled invalidov predpisane posebne formularje. Ako niso napravljena spričevala po takih formularjih, so neveljavna. V tem slučaju naj gredo dotični še enkrat k zdravniku. Ako je kdo vložil prijavo na sodišče s pomanjkljivim zdravniškim spričevalom, naj ga pošlje naknadno. — Za člane in članice, invalide, vdove, sirote in starše izdeluje prijave Krajevni odbor v Mariboru, za kar ima potrebne tiskovine. Za invalide so na razpolago tudi formularji za prepise nadpreglednih listov. — Vsak naj si preskrbi najprvo vse potrebne listine in jih prinese v pisarno Krajevne organizacije med uradnimi urami vsako sredo, soboto in nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne na Rotovški trg št. 1. Tam se dobe tudi vsa osebna pojasnila. — Občinske urade pa prosimo, da po čl. 104. invalidskega zakona vse to javno razglasijo. Prosimo tudi župne urade, zlasti po deželi, da opozorijo vojne žrtve raz lece. Zadnji dan prijav je 30. november 1929. Kdor ga bo zamudil, zgubi vse pravice. — Pripomnimo, da se izdajajo vse listine za prijavo kolekov prosto in se ne sme računati nobena denarna taksa. — Dodatno opozorjamo še invalide aktivne in upokojene častnike, istotako rezervne, da se morajo po točki 2. odstavka 4 § 104 invalidskega zakona predstaviti vojaškemu zdravniku v svrhu izdaje spričevala za prijavo. Za to je določen g. dr. Deže v Mariboru, Cankarjeva ulica 1/II. Ako je bil kdo izmed oficirjev že pri civilnem zdravniku, mora iti še enkrat k vojaškemu. S seboj mora imeti zadnji nadpregledni list in sodni sklep. — Radi potrdila ministrstva vojske in mornarice po § 42 inv. zakona, pa smo informirani, da ga bodo izdajali samo onim, ki bi imeli kazni. — Divizijska oblast v Ljubljani smatra, da drugim ni treba takih potrdil prilagati.

Krajni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru priredi v nedeljo, dne 8. septembra 1929 ob pol 3. uri popoldne na Trgu Svobode v Mariboru veliko javno tombolo v korist najrevnejšim članom. Ker je uspeh te prireditve odvisen od skupnega dela nas vseh, prosi odbor vse člane in članice mesta Maribora in okolice, da se po svojih močeh udeležijo te humanitarne akcije, da dosežemo čim

boljši finančni uspeh, kateri je glavni dohodek našega Krajevnega odbora. Apelira se tudi na člane, da agitirajo v javnosti, naj se v čimvečjem številu udeležijo te tombole, ker dobitki bodo zopet krasni. Tablice po 3 Din komad so vsem interesentom na razpolago v vseh tobačnih trafikah in tudi v invalidski pisarni med uradnimi urami vsako sredo, soboto in nedeljo od 9. do 11. ure, Rotovški trg št. 1.

Poročilo z občnega zbora v Dol. Lendavi. Tamkajšnja organizacija je zadnji čas popolnoma počivala. Vendar pa se je oglasilo samo članstvo, ki je zahtevalo s podpisi, da se njeno delovanje zopet oživotvori. Ker ni bilo več aktivnega odbora, je prevzel akcijo sam Oblastni odbor ter je sklical redni občni zbor, ki se je vršil v nedeljo, dne 25. avgusta t. l. Kot delegat in zastopnik Oblastnega odbora, je vodil občni zbor tov. Tomc. Kljub vsemu popustu zveze med članstvom, je prišlo na občni zbor mnogo invalidov, posebno pa vojnih vdov. Z zanimanjem so poslušali navodila tov. Tomca po novem invalidskem zakonu, potem pa se je urejevala organizacija. Tov. Nemethy je podal blagajniško poročilo, ki je dokaj povoljno in je bilo vzeto z odobrenjem na znanje. O delovanju zadnji čas ni bilo za poročati, posebno, ker organizacija ni imela več tajnika. Občni zbor je sklenil urediti vprašanje trafike v prid organizaciji in glede izdanih posojil članom. Postavljen je bil nov odbor.

Tržič. Prihodnji uradni dan Krajevnega odbora je v nedeljo, dne 8. septembra od 9. do 10. ure dopoldne v gasilskem domu. Istega dne ob pol 9. uri se vrši odborova seja in se vsi odborniki pozivljejo, da se iste sigurno in točno udeležijo. — Predsednik.

Člane opozorjamo, da se je treba do 30. novembra t. l. zopet prijaviti na prejemke po novem invalidskem zakonu. V to svrhu so potrebne razne listine in sicer: sodno overovljen prepis zadnjega invalidskega uverenja (spričevala), zdravniško spričevalo, potrdilo o davkih, npravstveno spričevalo (tudi za pokojnim možem in vse družinske člane, potrdilo občine o državljanstvu, stalnem bivanju in družinskih razmerah, rodbinsko polo (v kateri so razvidni vsi rodbinski člani in da so živi), potrdilo občine, da vzdržuje otroke, o vladanju in da ni (vdova) zopet omožena, potrdilo upraviteljstva šole, da otroci študirajo. — Oni, ki so neporočeni, jim ni treba prilagati rodbinske pole, kar je že itak samo posebi umevno. Potrdila o plačevanju davkov preskrbi Krajevni odbor in se je v to svrhu obrnil že na davčno upravo v Kranju. Na ta način si bo vsak član in članica prihranila stroške in pot v Kranj. Uradnih dni pri Krajevnom odboru glede prijavljanja ne bo, pač pa bo naš predsednik posloval vsak petek od 8. do 12. in od 4. do 6. ure na sodišču, kjer se bo moral vsak posameznik zgledati in kjer bo dobil potrdilo, da se je prijavil. G. dr. Pance, okrožni zdravnik v Tržiču, v hiši pošte bo posloval, odnosno vršil pregled vojnih invalidov vsak teden in sicer vsak torek in petek od 8. do 12. ure dopoldne. Vsak (razven seveda vojnih vdov) se mora predstaviti dr. Pancetu z zadnjim invalidskim uverenjem. Oni v Tržiču živeči tovariši naj se javijo pri zdravniku v

mogel. Ponoči si je ranil pete na kameniti stezi. Komaj se je privlekel do bližnje postaje, kjer je čakal vlaka in se sestal z vojaki. Vsedel se je na stopnice zadnjega vagona.

— Ti hodiš peš in si hočeš odpočiti? — je govorila vojaška brkasta glava, pogledavši iz vagona.

— Peš.

— Malone pol sveta.

— Striček, ali imam še daleč? — je spraševal Jeromka vojaka. Nikdo še mu ni povedal pravilno, kako daleč še ima. Petjka je tako naravnost zinil: »Nikoli ne prideš.«

— Do dobe, ko boš goden za ženina, imaš dovolj.

— Ali resnico govoriš?

— Vedno. Norčevati se ne ljubim.

— Pridem do zime?

— Prideš, samo ne k tej...

— Noge sem si ranil. Po nepotrebnem sem nitel.

— Bodi rad, da so še cele. Do kolen bi jih lahko porabil.

Jeromka ni vedel, ali se vojak norčuje ali govori resnico.

— Mojega očeta nisi videl?

Vojak ni odgovoril. Odstranil je Jeromka od vagona.

— Lokomotivo bodo priklopili. Pazi, drugače te primejo koleasa.

Lokomotiva je od zadaj sunila v vlak. Prah na tračnicah je pod kolesi vagonov zahreščal. Lokomotiva se je priklopila k prvemu vagonu.

— Iz Črnega Ključa si? Iz katere gubernije; ali veš?

— Ne vem. Tam je tudi reka Černij Ključ.

Jeromka se ni nikdar pobrigal, da bi zvedel, v katero gubernijo spada.

— Ime reke ne pove ničesar. Naslova nimaš?

— Materinega imam...

Vojak je naredil srdito čelo in prijel Jeromko za komolec.

— Zlezi v vagon. Takoj se odpelje vlak.

Tudi jaz grem v te kraje. Sosedji smo... Ali si vse po pravici povedal, nisi lagal?

— Eh, eh, striček. Če papir ne laže, potem ne lažem.

— Gremo, popeljemo se. Sedaj ni kontrole. Do Krasnojarskega se pelješ z mano, tam pa te dam parniku na reki Jenisej. Kaj?

— Da.

— Govori: Tak točno, sodrug Berezkin — se je nasmejaval vojak. Na ušesa pa mu je zašepetal: — Sem — boljševek, pišem se Berezkin. Tako me kliči.

Vlak se je premaknil.

— Sedaj, na zimo, boš pri materi. Kmalu prideš. Oblečen si zares slabo, kot bolnik iz sanatorija. Kolonisti so te tako oblekli?

— Da.

— No, bomo to že uredili. Imam v vreči nekaj obleke. Se bo že kaj podbralo. Sedaj si pa odpočivaj.

— Gore pogledam.

— Tudi jaz. Čudeži to, gore. Ne nagledaš se jih. Že desetič jih režem, a vse jih še gledam.

*

Plul je Jeromka po Jeniseju na tovorni barki. Barko je vlekel parobrod »Truženik«. Barka je bila natovorjena z vrečami moke. Peljali so jo na daljni sever, tja, kjer ne raste žito in se ljudje preživljajo z lovom. Z Jeromkom so se peljali tudi fantje in dekleta. Ti so bili zaposleni na železniški progi. Polagali so prage. Ali po revoluciji se je delo ustavilo in so jih odpustili domov. Bili so to vsi nedavni priseljenci, ki niso našli sreče na sibirski zemlji. Obubožali so vsled preselitve še bolj a v novem kraju si niso znali izboljšati položaja ter so se morali vdinjati za dno. Govorili so, da gre težko priseljencem, posebno kdor ni dovolj čvrst in je njegova delovna moč slaba. Treba krčiti tajgo, izkopavati panje. Ali tajga je šumela ob obrežju reke Eniseja s sočnimi, mnogovejnati smrekami, cedri, macesni.

— Kje jih zmoreta izkrčiti mati in Marinka, kje?«

Tudi dobro zemljo je priseljencem težko dobiti: Že od preje je vsa razvzeta. Naletе naseljeni na kraj, kjer pšenica ne zori in jo še zeleno zasuje sneg. Mnogo priseljencev odhaja nazaj v Rusijo, ostavljajo Sibirijo. In zares je »Truženik« srečaval mnogo bark in parobrodov, polnih ljudi. A ti ljudje niso bili vojaki, nego mužiki* z družinami — priseljenci, ki so se vračali v Rusijo... Jeromka je sredi njih iskal svoje, se nagibal črez barko in kričal:

Mamica, Marinka, Vaš Jeromka je tu!...

Odtam so mahali s kapami, robci, istotako kričali — a v splošnem ničesar razumeli... Srečavajoči parniki so pluli dalje, ne zmanjšajoči hitrosti. Dvesto verst je Jeromka plul po Jeniseju do Kazačinska... Udivljal se bistri in hladni temnozeleni vodi reke. Solnce je grelo, žgalo glavo, a voda je tako hladna, bistra. V Kazačinsku, na obrežju je bil celi tabor »vrnilcev«, kakor so imenovali vračajoče, priseljence. Jeromka je obletel ves tabor, izpraševal, iskal, ali ni kdo iz Medvežjega Broda, ali ni kdo iz Črnega Ključa...

Nikogar ni našel. Nek starec mu je rekel:

— Ti dečko, hiti, tvoji lahko odidejo. Beži, ne mudi se. Štirideset verst od tukaj. V dveh dneh prideš...

In potrkal je Jeromka po plečih:

— Hiti, korajžno!...

*

Veter je šumel v tajgi. Padalo je rumeno listje z dreves, padale igle s smrek. Debele cede so metale storže. Cesta se je pokorno ogibala mnogovejnati ceder. Tanke breze so stale med cedrami, kakor shujšani otroci v belih oblekah. Kakih sedem... deset verst, so se vrstile vasi priseljencev. V zadnji vasi so mu povedali, da je Brod tretja vas. K večeru pribeži Jeromka tja, ako ne šteti nog...

Tam zagleda teljega. »Vrnilci« gredo za njo, a vojak vodi konja... — — — Kdo so ti »vrnilci«...

* Mužik = kmet.
(Dalje prih.)

torkih, oni izven pa v petkih, tako, da bodo — če bo le mogoče — še isti dan pri sodišču opravili. Če kdo nima zadnjega invalidskega uverjenja in da se ta (original) nahaja pri sodišču, mora istega še prej pri sodišču dobiti in se naj vsak prizadeti obrne ali osebno ali potom kakega zanesljivega tovariša na uradni dan na sodišče. — Naš oblastni odbor udruženja je preskrbel tiskovine, ki bodo jako dobro služile in delo dokaj poenostavile. Vsaka tiskovina stane 1 Din in bo moral vsak član tiskovine plačati ob prijavi. V prihodnji številki bomo določili za vsako vas dan, kdaj naj se kdo javi pri zdravniku in kdaj pri sodišču. To je važno in naj se vsak ravna po navodilih, da se ne bo zgodila komu kaka krivica.

Invalidsko sodišče pri Komandi dravske divizije je že ustanovljeno. Predseduje mu sodni svetnik g. dr. Gradnik. Sodišča mu akte že odstopajo in se bo redno poslovanje začelo.

Brošure »Invalidski zakon« bodo v nekaj dneh izšle. Ker smo dobili že postavljen tisk, bodo lahko precej cenejše. Posamezen izvod bo stal od 4 do 5 Din. Krajevne odbore že sedaj opozarjamo, da naj takoj javijo Oblastnemu odboru, koliko knjižic bodo vzeli! Z ozirom na malenkostno ceno pričakujemo, da bo vzel knjižico skoro vsak član in članica. Ako kdo knjižico direktno sam naroči, jo mora naprej plačati in priložiti 1 Din za poštnino.

Politične beležke.

Novi važni zakoni se pripravljajo.

Kakor poroča časopisje, je med zakonskimi načrti, ki se trenutno nahajajo pred vrhovnim zakonodajnim svetom, zelo mnogo takih, ki najbolj zanimajo naše občine in oblasti po gmojni strani.

V **prosvetni politiki** se bo v tem oziru v glavnem določilo, kaj so občine dolžne prispevati. Gre za zemljišča, ki ga morajo občine dati za različne vrste šol, za kurjavo in razsvetljavo učiteljskih, oziroma proforskih stanovanj ter za šolske zgradbe, ki naj bi jih eventualno prevzela oblast.

Poleg prosvetne je važna tudi **kmetijska zakonodaja**, zlasti zakon o povzdigi kmetijstva in živinoreje. Ni še gotovo, ali naj se neposredno določi, kakšne zneske bodo morale občine in oblasti dati v skupni državni fond, oziroma, kakšne postavke je treba vobče odločiti za povzdigo kmetijstva, ali pa se bo našla kaka rahlejša oblika. Glede zakona o povzdigi živinoreje je pripomniti, da bodo po njem občine dolžne preskrbeti si same z lastnimi sredstvi živino ter bodo imele v ta namen pravico, pobirati 50 odstotkov raznih kazni v svoj živinorejski fond, dočim se bo 50 odstotkov stekalo v državni fond. Oba omenjena zakona bosta vsaj v sedanji obliki, v kateri sta predložena, nalagala precejšnje dolžnosti občinam; bosta pa naravno, če so bo kmetijstvo sistematično dvignilo na podlagi teh zakonov, mnogo pripomogla tudi do rentabilnosti živinoreje in večjih dohodkov.

Poudarja se nam nadalje važnost **novega zdravstvenega zakona**, ki naj bi tudi prišel pred VZS. Vzdrževanje bolnic bo po tem zakonu pomnilo za občine in oblasti precejšnje obremenitev.

VZS je danes končal načelno in podrobno debato o načrtu **zakona o srednjih šolah**. Kakor doznavamo, je zakon doživel **nekaj bistvenih sprememb**, seveda pa je končna vsebina odvisna od prosvetnega ministra. Zdi se, da bo obveljalo stališče, da ohranijo stare privatne gimnazije in ostale srednje šole svoje stare pravice in da bo zakon delal razliko med starimi privatnimi šolami in tistimi, ki se bodo na novo ustanovile.

Ker se v prvotnem načrtu zakona o srednjih šolah ni nahajal noben pasus o vzgoji in učnih predmetih, je vrhovni zakonodajni svet sprejel sklep, s katerim predlaga, naj se v zakon sprejme tudi srednješolski učni načrt, iz katerega se bo videlo, kakšne cilje zasleduje srednješolska vzgoja in pouk.

Kar se tiče **privatnih šol**, sta važna dva načelna sklepa, ki jih je predložil vrhovni zakonodajni svet. Prvi sklep pravi, naj se privatne šole dele v take, ki imajo **pravico javnosti** in v take, ki je nimajo. Glede onih šol, ki imajo to pravico, naj ostane vse pri starem ter bi se mogli izpiti polagati na teh šolah in bi učencem ne bilo treba polagati izpitov, t. i. male in velike mature na državnih zavodih.

Drugi sklep je načelne važnosti in pravi, naj se dosedaj obstoječe privatne gimnazije obravnavajo tako, kakor dosedaj in obdržijo iste pravice. Sprejet je bil tudi dodaten predlog, naj se v slučaju, če se prvi predlog ne sprejme, sprejme določilo, da naj se privatne gimnazije dovoljujejo brez ozira na to, kdo je njihov lastnik. Ta dodaten predlog je važen zato, ker bi se po prvotnem načrtu, te pravice ustanavljati privatne gimnazije, ne smela poslužiti nobena korporacija, temveč le zasebniki.

Tudi določbe glede novih proforskih plač so v celoti sprejete.

Pripravljajo se redukcija uradništva.

Finančno ministrstvo je pred kratkim izdalo odlok oziroma navodilo vsem ministrstvom, naj gle-

dajo na to, da po možnosti prihranijo od letošnjega proračuna 10 odstotkov, ter naj se radi tega mesta, ki so v proračunu predvidena, za sedaj ne spopolnijo. V smislu tega odloka finančnega ministrstva so sedaj vsa ministrstva pričela delo, da končno rešijo takozvani **problem redukcije uradništva**, ki se napoveduje že dolgo. Po vseh ministrstvih, kakor se glase naše informacije, delajo na tem, da bo do 15. septembra, ko poteče rok za predložitev proračuna za bodoče leto, ugotovljen definitivni stalež vsega uradništva. Kakor smo informirani nadalje, ne bodo samo pustili nezasedenih mest, ki so v proračunu predvidena, temveč bodo **reducirali tudi mesta**, zasedena po kvalificiranih močeh, katerih vsled raznih vzrokov ni mogoče več obdržati. Tako bo n. pr. ministrstvo za soc. politiko reduciralo veliko število **zdravstvenih referentov**, posebno v srbijanskih krajih. Pri tem postopanju se bo vpoštevalo tudi **zanesljivo, oziroma nezanesljivo vedenje državnih uradnikov**. Zelo važen bo ta pretres v večih ministrstvih, kakor v prometnem, notranjem in onem za socialno politiko. Računa se, da bo do 15. septembra, ko je čas predložiti proračun, izvršena že tolikokrat napovedana temeljita redukcija uradništva.

Izseljeniška konvencija s Francijo.

V ministrstvu za socialno politiko bodo te dni končno veljavno stilizirali besedilo konvencij, ki so bi le načelno sprejete te dni med našo in francosko delegacijo in ki urejujejo zavarovanje in zaščito jugoslovanskih delavcev, ki so zaposleni v Franciji. Na obeh straneh se dela na to, da bi prišlo čim prej do ratifikacije.

Član jugoslovansko-francoske delegacije je izjavil: Pri sklepanju konvencije o zavarovanju in zaščiti naših delavcev s Francijo se morajo upoštevati posebne razmere francoske socialne zakonodaje. S tega stališča lahko trdimo, da še ni nič končno veljavno urejeno, in to: 1. ker francoski delegati niso imeli polnomočja, 2. ker francoska socialnopolitična zakonodaja ni analogna naši, 3. ker se vsa francoska zakonodaja nahaja pred parlamentarno revizijo. Treba bo torej čakati, da se ta revizija izvede. Kar se tiče zavarovanja zoper nesreče, je delegat poudaril, da v Franciji ne obstoja obvezno državno zavarovanje, ampak imajo to stvar v rokah privatne zavarovalne družbe. Zato se bo treba o zavarovanju zoper nezgode najprej s temi društvi dogovoriti in spraviti v sklad sistem teh privatnih društev z našo jugoslovansko zakonodajo.

Mednarodni kongres bojevnikov.

V Beogradu se vrši od 1. do 9. septembra t. l. kongres zavezniških bojevnikov iz svetovne vojne. Inozemski delegatje so od vseh strani prišli v Beograd. Povsod so se jim prirejali svečani sprejemi, posebno v Bitolju, kjer spi nad 6000 francoskih bojevnikov v Jugoslovanski zemlji svoj smrten spanec. Ogledali so si tudi Kajmakčalan.

O poteku kongresa prinesemo v prihodnji številki daljši članek.

Druge novice.

Tuj kartel bi hotel kupiti naše železnice.

Pred kratkim je prinesel nek beograjski list vest, da se je pri poskusih za zboljšanje gmojnega stanja naših železnic govorilo tudi o komercializaciji naših železnic in njih izročitvi zasebni družbi. Vesti so se pojavile tudi v inozemskih listih ter se je trdilo, da se nameravajo naše železnice oddati v eksploatacijo neki francosko-ameriški denarni skupini. Danes smo v tej zadevi dobili sledeče informacije: **Francosko-ameriško-švicarski kartel »Lit«**, ki sedaj gradi tako zvano požarevsko železnico, je dejansko predlagala, naj se ji **prepušte v eksploatacijo naše železnice za dobo 75 let, za kar bi družba državi takoj izplačala 7 milijard dinarjev.**

Ze od leta 1926 se govori o tem, da so naše železnice pasivne, in o sredstvih, kako bi bilo temu od pomoči. Od tega časa naprej je stajno na dnevnem redu predlog za komercializacijo železnic in kakor smo že poročali, pride ta predlog ponovno v pretres. Kar se tiče gornjega predloga samega in njega sprejetja, se povdarja, da je država načelno za državno upravo železnic. V tem smislu je svoječasno stavila predlog in osnovala se je celo posebna komisija, ki se bavi z odkupom tako zvanih vicinalnih železnic, kolikor pridejo v poštev za interes države. Zato je predlog, da bi prešle naše železnice v izkoriščanje inozemske denarne družbe do sedaj le teoretičnega pomena, čeprav je verjetno, da bi s privatizacijo in komercializacijo železnic prišlo do gmojnega boljšega položaja. Zoper ta čisto gospodarski interes pa govorijo nacionalni interesi, zlasti pa strateškega značaja.

Poplave v Bolgariji. Zadnje dni preteklega tedna so vladali v Bolgariji silni viharji, poplave in toča. Čele pokrajine so pod vodo, ki je odnesla mnogo naselbin. Z glavnim mestom Sofijo in deželo so prekinjene vse železniške in cestne zveze. Ljudje so v poplavljenih krajih rešili le golo življenje, vse drugo je uničeno in odplavljeno. Skode ne morejo niti še preceniti. Človeških žrtev je več sto.

Strahovito neurje v Južni Srbiji. Pretekli teden je divjalo strahovito neurje nad mestom Skoplje in okolico. Prišlo je do preloma oblakov in ogromne množine vode se je valilo po dolinah potokov v reko Vardar. Voda je vse dobine preplavila in podirala pred seboj vse, kar ji je stalo nasproti. Nad 800 kmečkih večinoma turških hiš je porušeni. V Skoplju samem je porušeni okrog 100 hiš. Ljudje so se pred poplavo komaj rešili, 50 pa jih je voda vzel seboj in jih pogrešajo. Skodo cenijo na 39 milijonov dinarjev.

Za carske bisere — kmetске plugе. Te dni se mudi v Rusiji večja družba ameriških bogatašev, kateri se pogajajo s sovjetsko vlado za nakup carskih biserov in dragocenosti. Sovjetska vlada izjavlja, da želi čim

več teh dragocenosti odprodati, da bi mogla za izkupček nakupiti plugov, raznega poljedelskega orodja, strojev itd. za rusko kmetijstvo in industrijo. Amerikancem so ob tej priliki pokazali kronske bisere, last nekdanjih ruskih carjev. Bogataši so bili osupnjeni nad bleslovnim bogastvom teh biserov, katerih vrednost cenijo na 250 milijonov dolarjev. Za divno krono carice Katarine Velike zahtevajo Rusi 24 milijonov dolarjev. Pokazali so jim tudi veliki dijamant Orlov, katerega je istomeni ruski velikaš podaril Katarini ob priliki njenega godu. Vse te dragocenosti je postavila sovjetska vlada na prodaj in hoče, kakor že rečeno, za izkupček nakupiti poljedelskih strojev in orodja za ruski narod.

Nemiri v Palestini. Palestina je obljubena v veliki večini od Arabcev. Po svetovni vojni se je med judi pričelo veliko gibanje za ustanovitev svobodne judovske države na ozemlju njihove nekdanje obljubljene dežele. Posebna judovska organizacija, »zionisti«, je nositeljica tega pokreta in je dobila v Angležih vso podporo. Preseljevanje Judov se je pričelo po načrtu izvajati, tako da je njihovo število v nekaj letih naraslo na stotisoče. Preseljevali so se Judje vseh vrst poklicev. Največ seveda trgovcev. Pri tem so pa prišli polagoma v ostru interesna nasprotja z Arabci, domačini v Palestini in spor se je od leta do leta stopnjeval. Te dni je prišlo do krvavih spopadov med doseljenimi Judi in Arabci v Jeruzalemu. Zgube na obeh straneh znašajo nad 300 mrtvih in več sto ranjenih. Angleži so proglasili nad mestom obsedno stanje in odposlali proti Palestini vojno brodogve.

Redukcija gimnazij. »Službene Novine« od 27. avgusta prinašajo ukaz, s katerim se ukinja oziroma pretvarja v nižje 29 gimnazij. **Slovenija pri tem ni prizadeta.** Nadalje se ukinja učiteljsiše v Prilepu, Kastvu in Subotici, otvarja pa se novo v Beogradu, Novem Sadu, Gospiču in Ercegnoviju.

Bivša cesarica Zita se bo preselila v Belgijo. Po poročilih francoskih listov se misli preseliti bivša avstrijska cesarica Zita z vso družino v Belgijo, kjer bo študiral njen najstarejši sin Oton na univerzi v Louveinu.

Zarota v Perziji. V Perziji so zopet zaprli več oseb, ki so osumljene velezdaje proti perzijskemu šahu. Med obdolženci je tudi princ Nasrat Davlej, brat šahov. Sodilo jih bo izjemno sodišče.

Koliko denarja pošljejo izseljenci v domovino. Izseljeniški komisariat v Zagrebu je izdelal poročilo, v katerem pravi, da so izseljenci poslali lani 18,696,692 dolarjev v Jugoslavijo. V tem znesku seveda ni vštet denar, ki se pošilja v pismih. V naši veljavni pomeni ta znesek nad eno milijardo dinarjev.

Kramařev načrt za Slovanske Zednjene države. Moskovski »Rdeči arhiv« je objavil predlog dr. Kramařa, ki ga je meseca junija l. 1914. potom Svatkovskega izročil tedanjemu ruskemu zunanemu ministru Sazanovu, ko je ta spremljal ruskega carja v Rumunijo. Načrt dr. Kramařa vsebuje osnovanje vseslovanske zveze držav pod vodstvom Rusije in ob znatni samostojnosti posameznih držav. Dr. Kramař je k tej objavi izjavil, da je besedilo avtentično. Imel ga je v konceptu na papirju, ki ga je vedno nosil s seboj. Onega dne v začetku vojne, ko je bil aretiran, je pozabil vtakniti svojo beležnico v žep. Mogel je svoji ženi še namigniti, naj uniči omenjeni papir, kar je tudi storila. Ako bi ga našli pri njem, bi brez dvoma končal na vešalah.

Raznoterosti.

Kdo največ dela?

Marsikdo si je že stavljal to vprašanje, a si nikakor ni vedel dati odgovora. — Ko se je slavni angleški odvetnik John Simon umaknil iz javnega življenja, je bilo med Angleži mnenje, da je bil on najbolj delaven človek na svetu. Manj kot 18 ur sploh ni bil nikdar v svojem uradu, največkrat pa po 20 in še več. Bil je neumoren, a je tudi temu primerno »zastužil«. Saj je v svojih najboljših letih imel nad 50.000 funtov letnih dohodkov, t. i. skoraj 14 milijonov dinarjev.

A ta ni bil edini med marljivimi delavci. Ko je bil Patrick Hastings v Mac Donaldovi vladi generalni državni pravdnik, je spal samo eno uro na dan.

O Edsonu vemo, da še sedaj, ko je že davno prekoračil osemdeseto leto, spi k večjemu štiri ure na dan. To so duševni delavci.

Ako pa iščemo najpridnejšega ročnega delavca, moramo pa v premogokop. Gotovo je tu najtežje delo, globoko pod zemljo, pri slabi razsvetljavi in v neprestani življenjski nevarnosti. Premogarji vedo povedati, kako težko je pridobivanje premoga, kako vročino morajo prestajati.

So pa tudi drugi delavci, ki težko delajo. To so predvsem kurjači, mornarji, ribiči, ki se podajajo na odprto morje. Znano je, koliko strašnih ur so taki prebili v viharjih. Tu ni govora ne o počitku, pa tudi na hrano ob takih prilikah ni misliti. Delavci v sladkornih tovarnah delajo ob času sežije tudi nad sto ur tedensko. Mnogo poklicev bi lahko še našli, ki spadajo med težke. A vendar nihče ne dela toliko kot pa žena — mati.

Kadar mož opravi svoje delo, pa naj si bo v tovarni, v rudokopu, delavnici ali pa v pisarni, pride domov ter se pri peči s časopisom v roki ali pa v družbi prijateljev odpočije in oddahne. Njegova žena pa prične z delom preje, kot je mož vstal, dela ves dan in ne more reči, da je delo dovršeno, ko se trudna in izmučena podaja k počitku. A ne samo to. V mnogih krajih, posebno v industrijskih okoljih, gre tudi žena za delom v tovarno, poleg tega pa ima na glavi še vsa domača dela in opravila.

Zato brez nadaljnega lahko rečemo, da ni moški oni, ki največ dela, pač pa žena — mati, ki svojega dela nikdar ne dovrši in se nieno delo sploh ne more računati po urah kot pri moškem.

Za kratek čas.

V pasjih dneh. »Opozarjam te, prijatelj, na moj pogreb, ki bo približno 15. avgusta.«

»Ali se ti je v tej vročini zmešalo?«

»Ne, ampak vsak dan izpotim pet litrov vode; vsak liter tehtta 1 kg. Tehtam 75 kg. Če pojde tedaj tako dalje, je čisto jasno razvidno, da me v štirinajstih dneh ne ostane nič več.«

»Na, vzemi svoj prstan nazaj! Čutim, da nisva ustvarjena drug za drugega!«

»Torej ljubiš drugega?«

»Če že hočeš na vsak način vedeti... da!«

»Ha, potem mi povej njegovo ime!«

»Za božjo voljo! Ali ga nameravaš ubiti?«

»Neumnost! Prstan bi mu rad prodal!«

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.